

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 78.684/1
van 2 februari 2026

over

een voorontwerp van decreet 'houdende wijziging van het
Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024
over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat
betreft energie-efficiëntie'

Op 17 december 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 27 januari 2026. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Lennart NIJS, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 2 februari 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt tot de – laattijdige² – gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 ‘betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955’.

2.1. De artikelen 3 tot 44 van het voorontwerp wijzigen daartoe het Energiedecreet van 8 mei 2009.

2.1.1. Artikel 4 van het voorontwerp voegt een aantal nieuwe definities in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet in.

2.1.2. Diverse bepalingen van het voorontwerp strekken ertoe het energie-efficiëntie-eerstbeginsel in het Energiedecreet in te schrijven. De artikelen 5 en 6 van het voorontwerp verduidelijken dat de beheerders van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit bij het beheer, onderhoud en ontwikkelen van het net, respectievelijk bij het opstellen van investeringsplannen, rekening dienen te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel (ontworpen artikel 4.1.6, § 1, 1°, 16° en 17°, resp. 4.1.19, § 1, tweede lid, van het Energiedecreet). Artikel 7 van het voorontwerp verduidelijkt dat bij het bepalen van tarieven³ rekening wordt gehouden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel (ontworpen artikel 4.1.32, § 1, 19°, van het Energiedecreet).

Artikel 11 van het voorontwerp voegt een nieuw punt 1°/1 in artikel 4/1.1.6 van het Energiedecreet in, teneinde de Vlaamse Regering te machtigen om bijkomende openbare dienstverplichtingen aan de netbeheerders op te leggen die betrekking hebben op het voldoen aan eisen inzake energie-efficiëntie en de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via het warmte- of koudenet geleverd wordt.

De artikelen 28 tot 30 van het voorontwerp verankeren het energie-efficiëntie-eerstbeginsel in het Energiedecreet (ontworpen hoofdstuk XI van titel VII, bestaande uit de

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² De omzettingstermijn is verstreken op 11 oktober 2025, zie artikel 36 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 ‘betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955’.

³ Inclusief de tarieven voor aardgas, hetgeen nog niet voorzien is in het richtsnoer zoals geformuleerd in het vigerende artikel 4.1.32, § 1, 19°, van het Energiedecreet.

artikelen 7.11.1 en 7.11.2), en creëren verschillende machtigingen aan de Vlaamse Regering om verplichtingen inzake energie-efficiëntie op te leggen.

2.1.3. Daarnaast wijzigt het voorontwerp diverse bepalingen die verwijzen naar (leveranciers en gebruikers van) thermische energie, teneinde te verduidelijken dat het gaat om warmte- en koudenetten (artikelen 9, 10, 12 en 13 van het voorontwerp), worden de verwijzingen naar “warmwaterverbruik” vervangen door “het verbruik van warm water voor huishoudelijk gebruik” (artikel 14) en wordt een rechtsgrond gecreëerd voor de Vlaamse Regering om openbardienstverplichtingen op te leggen met betrekking tot de facturatie van het verbruik van warm water voor huishoudelijk verbruik (artikel 15).

2.1.4. Diverse bepalingen van het voorontwerp leggen verplichtingen op aan overheidsinstanties.

2.1.4.1. De artikelen 16 tot 18 van het voorontwerp voeren een verplichting in voor gemeenten die meer dan 45.000 inwoners hebben om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen. Daartoe voegt het voorontwerp een nieuw hoofdstuk IV, bestaande uit artikelen 4/1.4.1 en 4/1.4.2, in titel IV/1 van het Energiedecreet in.

2.1.4.2. Artikel 23 van het voorontwerp wijzigt artikel 7.8.2 van het Energiedecreet, dat betrekking heeft op de energiebesparingsverplichting voor het gebouwenpark van overheidsinstanties.

Bovendien wordt voorzien in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om overheden verplichtingen op te leggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen bij aankoop of huur van gebouwen of gebouweenheden in het Vlaamse Gewest. Daartoe voegen de artikelen 24 en 25 van het voorontwerp een afdeling III in hoofdstuk VIII van titel VII, bestaande uit artikel 7.8.4, in het Energiedecreet, in.

2.1.4.3. In artikel 12.3.1, § 1, van het Energiedecreet wordt verduidelijkt dat de daarin vervatte verplichting in hoofde van openbare besturen om hun energieverbruiks- en productiegegevens geldt voor alle gebouwen die op een hoofdmeter zijn aangesloten, indien er geen submeters beschikbaar zijn (artikel 31 van het voorontwerp).

De artikelen 32 en 33 van het voorontwerp installeren een rapporteringsplicht over energieverbruik in hoofde van overheidsinstanties, en voegen daartoe een hoofdstuk III/1, bestaande uit artikel 12.3.2, in titel XII van het Energiedecreet in.

2.1.5. Artikel 19 van het voorontwerp zet de verplichting om een energiebeheersysteem in te voeren overeenkomstig artikel 11, lid 1, van richtlijn (EU) 2023/1791, om, en vult daartoe artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan.

2.1.6. De artikelen 20 en 21 van het voorontwerp corrigeren de nummering van hoofdstuk VIII van titel VII van het Energiedecreet en het daarin opgenomen artikel 7.8.1, zoals ingevoegd bij decreet van 19 april 2024, die voortaan hoofdstuk VIII/1 van titel VII respectievelijk

artikel 7.8/1.1 van het Energiedecreet worden.⁴ Artikel 22 van het voorontwerp breidt de lijst met de overeenkomstig die bepaling te rapporteren informatie door datacentra uit.

2.1.7. Het nieuw in te voegen hoofdstuk X van titel VII van het Energiedecreet, bestaande uit een artikel 7.10.1, voert een rechtsgrond in voor de Vlaamse Regering om eisen vast te stellen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming of -koeling moeten voldoen (artikelen 26 en 27 van het voorontwerp).

2.1.8. De Vlaamse Regering wordt in een nieuw artikel 12.8.1 van het Energiedecreet gemachtigd om conversiefactoren en primaire energiefactoren te bepalen voor de berekening en conversie van energiebesparing (artikelen 34 en 34 (tweede maal) (lees: 35) van het voorontwerp).

2.1.9. De artikelen 36 tot 44 van het voorontwerp voorzien in de mogelijkheid voor het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (hierna: VEKA) om administratieve geldboetes en dwangsommen op te leggen in geval van overtredingen van diverse door het voorontwerp ingevoerde bepalingen.

2.2. De artikelen 45 tot 48 van het voorontwerp bevatten wijzigingen aan het decreet van 19 april 2024 ‘over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator’. Daarbij worden de toezichthoudende taken (artikel 6 van het decreet van 19 april 2024), de regulerende taken (artikel 7 van het decreet van 19 april 2024) en de taken inzake bemiddeling en geschillenbeslechting (artikel 8 van het decreet van 19 april 2024) van de Vlaamse Nutsregulator aangevuld.

2.3. Artikel 49 van het voorontwerp bevat een overgangsbepaling.

BEVOEGDHEID

3. Het door artikel 25 van het voorontwerp ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet machtigt de Vlaamse Regering om aanbestedende overheden, vermeld in artikel 2, 1°, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ en aanbestedende entiteiten, vermeld in artikel 2, 4°, van dezelfde wet, verplichtingen op te leggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij aankoop van, of het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor, gebouwen of gebouweenheden gelegen in het Vlaamse Gewest, waarvan de waarde het drempelbedrag van 140.000 euro, vermeld in artikel 11, 2°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 ‘plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren’, overschrijdt.

Bijgevolg rijst de vraag of het ontworpen artikel inbreuk maakt op de federale bevoegdheden inzake overheidsopdrachten. De Raad van State is om de onderstaande redenen van oordeel dat dit niet het geval is.

⁴ De vernummering heeft tot gevolg dat dat hoofdstuk nu na de artikelen 7.8.1 tot 7.8.3 van het Energiedecreet, ingevoegd bij decreet van 17 mei 2024, zal worden opgenomen in het Energiedecreet en dat decreet niet langer twee artikelen 7.8.1 zal bevatten.

3.1. Artikel 6, § 1, VI, derde en vierde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ bepaalt:

“In economische aangelegenheden oefenen de Gewesten hun bevoegdheden uit met inachtneming van de beginselen van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitalen en van de vrijheid van handel en nijverheid, alsook met inachtneming van het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid, zoals vastgesteld door of krachtens de wet, en door of krachtens de internationale verdragen.

De nationale overheid is met dit doel bevoegd om algemene regels vast te stellen inzake:

1° de overheidsopdrachten;

(...)”.

3.2. Deze federale bevoegdheid is in dubbel opzicht beperkt: ze slaat enkel op het vaststellen van algemene regels en ze mag slechts worden uitgeoefend met het enkele doel de beginselen opgesomd in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 te waarborgen.⁵

Uit de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 blijkt dat onder de “algemene regels” onder meer dient te worden verstaan de beginselen vervat of uitgewerkt in de wet van 14 juli 1976 ‘betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten’ en in de besluiten genomen ter uitvoering van die wet.⁶ De desbetreffende beginselen zijn thans terug te vinden in de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’.

De bevoegdheid van de federale overheid om de “algemene regels” vast te stellen moet worden begrepen in samenhang met de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten om aanvullende regels inzake overheidsopdrachten vast te stellen, binnen de aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren. Die aanvullende regels mogen echter niet afwijken van de algemene regels, tenzij daarvoor een beroep kan worden gedaan op de impliciete bevoegdheden, bedoeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.⁷

⁵ Adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’, opm. 4; adv.RvS 58.623/1 van 27 januari 2016 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 17 juni 2016 ‘betreffende de concessieovereenkomsten’, opm. 2.1; GwH 23 april 1992, nr. 32/92, B.3.2; GwH 23 december 1992, nr. 79/92, B.2; GwH 18 januari 1996, nr. 6/96, B.2.2.

⁶ Verslag namens de Commissie voor de herziening van de Grondwet, voor de institutionele hervormingen en voor de regeling van conflicten, *Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/6, 126-127. Zie ook: GwH 23 april 1992, nr. 32/92, B.3.3; GwH 23 december 1992, nr. 79/92, B.3.a; GwH 18 januari 1996, nr. 6/96, B.2.3; adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015, *l.c.*, opm. 4; adv.RvS 58.623/1 van 27 januari 2016, *l.c.*, opm. 2.2. Zie ook J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, p. 763-764, nr. 45-48.

⁷ Adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015, *l.c.*, opm. 4; adv.RvS 58.623/1 van 27 januari 2016, *l.c.*, opm. 2.3, telkens met verwijzing naar adv.RvS 38.703/1/V van 6 september 2005 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 15 juni 2006 ‘overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten’, opm. 4, met verwijzingen naar: memorie van toelichting bij het voorontwerp dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 8 augustus 1988, *Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/1, 10; GwH 23 april 1992, nr. 32/92, B.3.4; GwH 23 december 1992, nr. 79/92, B.3.c; J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, p. 763, nr. 45. Zie ook: J. VANPRAET, *De latente staatshervorming. De bevoegdheidsverdeling in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de adviespraktijk van de Raad van State*, Brugge, die Keure, 2011, nr. 70.

3.3. Bevraagd over het aanvullend karakter van de ontworpen regeling, stelde de gemachtigde:

“Zoals in de memorie van toelichting, randnummer 41 wordt aangehaald, betreft dit geen maatregel met betrekking tot overheidsopdrachten ‘pur sang’. Artikel 7.1 in samenlezing met Bijlage IV van de EED gebruikt de notie ‘aanbestedende instantie’ (uit de overheidsopdrachtenwetgeving) enkel als aanknopingspunt voor de verplichting, maar verder heeft de verplichting eigenlijk geen enkele band met de (federale) wetgeving inzake overheidsopdrachten. Het feit dat de Richtlijn de notie ‘aanbestedende overheid’ hanteert als personeel toepassingsgebied doet daarbij geen afbreuk aan de vaststelling dat het in essentie om een verplichting inzake het rationeel gebruik van energie en de energie-efficiëntie gaat. Dit wordt overigens bevestigd door het feit dat de koop en verhuur van gebouwen uitdrukkelijk uitgesloten zijn uit het toepassingsgebied van de wetgeving overheidsopdrachten (artikel 10, lid 1, a) Richtlijn (EU) 2014/24/EU, zoals omgezet via artikel 28, §1, 1° van de Overheidsopdrachtenwet). Het gaat dus, met andere woorden, om een op zichzelf staande verplichting die voortvloeit uit de nieuwe EED; de eenvoudige verwijzing naar de notie ‘aanbestedende overheid’ voor afbakening van het personeel toepassingsgebied maakt dit geen federale bevoegdheid, zeker nu de aankoop en huur van gebouwen uitdrukkelijk uitgesloten zijn van de regelgeving inzake overheidsopdrachten.

In die zin dient in de eerste plaats te worden gewezen op de autonome bevoegdheid inzake rationeel energiegebruik uit artikel 6, §1, VII, eerste lid, h) van de BWHI die niet wordt ‘ingeperkt’ door federale bevoegdheden (zie daarvoor de rechtspraak van het GwH m.b.t. de gewestelijke bevoegdheid inzake rationeel energiegebruik over de federale transmissienetten (cfr. arresten nr. 140/2024 en 98/2013)). Eenzelfde redenering kan ook in deze materie worden gehanteerd.

In ondergeschikte orde kan worden gesteld dat, als men dit toch bevoegdheidsrechtelijk zou beschouwen als een materie met betrekking tot overheidsopdrachten als bedoeld in artikel 6, §1, VI, vierde lid, 1°, BWHI dit een louter aanvullende regel is, die inpasbaar is binnen de gewestelijke bevoegdheden inzake rationeel energieverbruik.”

3.4. De Raad van State kan instemmen met het standpunt van de gemachtigde dat het ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet geen betrekking heeft op het opleggen van normen voor openbare aanbestedingen, maar de uitoefening betreft van de gewestbevoegdheid inzake rationeel energiegebruik uit artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

3.4.1. De verplichting voor bepaalde aanbestedende overheden om aan bepaalde normen inzake energie-efficiëntie te voldoen wordt immers niet opgelegd door dit voorontwerp, maar is reeds ter omzetting van de voorganger van artikel 7 van richtlijn 2023/1791, artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 ‘betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG’, door de federale overheid opgelegd in artikel 168, § 2, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’, luidens hetwelk “[d]e Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen (...) wat de door de Koning vast te stellen diensten en gebouwen betreft, uitsluitend producten, diensten en gebouwen met hoge energie-

efficiëntieprestaties [verwerven]”⁸. Deze verplichting geldt eveneens ten aanzien van de publiekrechtelijke instellingen die door deze overheden gefinancierd worden, waarvan het beheer onderworpen is aan het toezicht van die overheden, of waarvan de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door die overheden zijn aangewezen. Artikel 168, § 1, van voormelde wet verklaart dit artikel uitdrukkelijk van toepassing op de overheidsopdrachten, prijsvragen en raamovereenkomsten die onder het toepassingsgebied van titel 2 van de wet vallen, alsook op de overheidsopdrachten, prijsvragen en raamovereenkomsten die ingevolge onderafdeling 3 van afdeling 2 van hoofdstuk I van titel 2 van de wet uit het materieel toepassingsgebied van deze titel zijn uitgesloten.⁹

3.4.2. De Koning heeft de delegatie in artikel 168, § 3, van de wet van 17 juni 2016 om met het oog op die verplichting minimumeisen inzake energie-efficiëntieprestatie voor de door Hem te bepalen producten, diensten en gebouwen vast te stellen, op grondwetsconforme wijze minimalistisch ingevuld door in artikel 8 van het koninklijk besluit van 13 juli 2014 ‘betreffende de energie-efficiënte-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen’ te bepalen dat die eisen overeenstemmen met “de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen”, zodat het aan de gewesten blijft toekomen om overeenkomstig artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de energieprestatie-eisen voor gebouwen – inclusief door de overheid te verwerven gebouwen – te bepalen.

3.4.3. Het ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet geeft aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid om die minimale energieprestatie-eisen op te leggen, en betreft dus de uitoefening van de gewestbevoegdheid van artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en niet de federale bevoegdheid inzake overheidsopdrachten.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

4. Artikel 2, punt 2), van richtlijn (EU) 2023/1791 definieert “energie-efficiëntie eerst” onder verwijzing naar artikel 2, punt 18, van verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ‘inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG,

⁸ Daarbij wordt voor de toepassing van dit artikel onder het “verwerven van een gebouw” ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan. Zie: artikel 168, § 2, derde lid, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’.

⁹ Deze bepaling neemt artikel 41/1 van de wet van 15 juni 2006 ‘overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten’, ingevoegd bij artikel 5 van de wet van 15 mei 2014 ‘tot wijziging van de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 en van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied’, waarbij artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 ‘betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG’ werd omgezet, quasi integraal over.

2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad’.

Verordening (EU) 2018/1999 definieert het energie-efficiëntie-eerstbeginsel als “dat in energieplanning en in besluiten over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen om de vraag naar energie en energievoorziening efficiënter te maken, met name door middel van kosteneffectieve besparingen op het eindgebruik van energie, vraagresponsinitiatieven en efficiëntere omzetting, transmissie en distributie van energie, zonder afbreuk te doen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van die besluiten”. Het is die omschrijving die in het ontworpen artikel 1.1.3, 40°/0, van het Energiedecreet integraal wordt overgenomen.

Ook voor definities geldt in beginsel het overschrijfverbod dat van toepassing is op bepalingen van een verordening.¹⁰ Ter wille van de leesbaarheid van de ontworpen regeling kan worden gebillijkt dat, in afwijking van de tekst van richtlijn (EU) 2023/1791, de begripsomschrijving volledig wordt opgenomen. Die definitie zou dan evenwel moeten worden aangevuld met de zinsnede “, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 18, van Verordening (EU) 2018/1999”.

Artikel 14

5. Bevraagd over de verhouding tussen het ontworpen artikel 4/1.2.2, § 3, derde lid, inleidende zin en het daaropvolgende punt 1°, van het Energiedecreet, die beide betrekking hebben op “warm water voor huishoudelijk gebruik” stelde de gemachtigde:

“De wijzigingen in artikel 4/1.2.2 van het Energiedecreet betreffen een vergissing en zullen verwijderd worden uit het voorontwerp van decreet.”

Daarvan wordt akte genomen.

Artikel 18

6. Gevraagd naar de verhouding tussen het ontworpen artikel 4/1.4.2, punten 5° en 6°, van het Energiedecreet, verduidelijkte de gemachtigde:

“Er werd een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien voor het verder vastleggen van regels inzake de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan. In artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp van decreet werd daartoe het volgende opgenomen: ‘De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid.’ Dit laat toe

¹⁰ Adv.RvS 69.730/VR van 9 juli 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 20 juli 2021 ‘houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord van 14 juli 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot het digitaal EU-COVID-certificaat, het COVID Safe Ticket, het PLF, en de verwerking van persoonsgegevens van in het buitenland wonende of verblijvende werknemers en zelfstandigen die activiteiten uitvoeren in België’, opm. 11 en 21.

dat de Vlaamse Regering, waar nodig, de inhoudelijke punten kan verduidelijken. Deze nood zal verder bepaald worden a.d.h.v. stakeholderoverleg.

Artikel 18, eerste lid, punt 5°, is overigens een letterlijke overname van artikel 25, lid 6, punt d), van de EED-richtlijn. Er wordt in de richtlijn zelf geen verduidelijking gegeven bij de begrippen die in dit punt worden aangehaald. Lidstaten beschikken dus over beleidsvrijheid om hier zelf verdere invulling aan te geven. Via de rechtsgrond in artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp van decreet (voorgesteld artikel 4/1.4.2, tweede lid van het Energiedecreet), kan de Vlaamse Regering dus gebruik maken van deze bevoegdheid.

De EED-richtlijn legt naast de inhoudelijke eisen over lokale verwarmings- en koelingsplannen in artikel 25, lid 6, eerste alinea, ook het volgende op: ‘De lidstaten zorgen ervoor dat alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden, de gelegenheid krijgen deel te nemen aan de opstelling van de verwarmings- en koelingsplannen.’ (artikel 25, lid 6, tweede alinea). Omdat de lokale verwarmings- en koelingsplannen opgesteld zullen worden door de lokale besturen, werd deze bepaling meegenomen als bijkomende inhoudelijke eis naast 5° voor een volledige omzetting van de EED-richtlijn. Indien nodig, zal dit verder verduidelijkt worden door de Vlaamse Regering.”

Uit deze toelichting blijkt dat het de bedoeling is dat de Vlaamse Regering nader zal kunnen verduidelijken wat dient te worden verstaan onder “betrokken regionale of lokale belanghebbenden”, “het grote publiek” (punt 5°) en “alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden” (punt 6°). Het ontworpen artikel 4/1.4.2, tweede lid, van het Energiedecreet machtigt de Vlaamse Regering echter slechts om de nadere regels vast te leggen met betrekking tot de *inhoud* van het lokaal verwarmings- en koelingsplan. Ook in de machtigingen die worden verleend door het ontworpen artikel 4/1.4.1 van het Energiedecreet (artikel 17 van het voorontwerp) lijkt de nadere verduidelijking van deze begrippen en de regeling van de inspraakprocedure niet zonder meer inpasbaar.

Om latere rechtsgrondproblemen te vermijden, verdient het aanbeveling de aan de Vlaamse Regering verleende delegaties dienovereenkomstig aan te vullen.

Artikel 22

7. De zinsnede “vernummerd bij artikel 26” moet worden vervangen door “vernummerd bij artikel 21”.

8. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, § 1, eerste lid, inleidende zin, van het Energiedecreet bepaalt dat de in deze paragraaf opgesomde gegevens jaarlijks moeten worden bezorgd aan het VEKA. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, § 2, van het Energiedecreet bepaalt dat de gegevens door de datacentra worden gerapporteerd in de Europese databank voor datacentra en dat het VEKA deze gegevens vanuit die Europese databank kan opnemen in de databank vermeld in artikel 12.5.1 van het Energiedecreet.

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat “thans [wordt] voorgesteld dat door die rapporteringsplichtigen die gegevens – met behoud van het recht op toegang voor de

diensten van de Vlaamse overheid – rechtstreeks aan die Europese databank worden bezorgd en niet langer eerst dienen te transitteren via de Vlaamse overheid”.

Indien het de bedoeling is dat er geen dubbele rapporteringsplicht in hoofde van de datacentra wordt gecreëerd, moet de inleidende zin van artikel 7.8/1.1, § 1, eerste lid, van het Energiedecreet dienovereenkomstig worden aangepast.

9. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, § 1, eerste lid, 1° tot 10°, van het Energiedecreet geeft uitvoering aan de gedelegeerde verordening (EU) 2024/1364 van de Commissie van 14 maart 2024 ‘betreffende de eerste fase van de vaststelling van een gemeenschappelijke beoordelingsregeling van de Unie voor datacentra’, en vormt een vereenvoudigde overname van de gegevens vermeld in de bijlagen I en II bij deze verordening. In de verordening zijn echter ook bijkomende verduidelijkingen opgenomen met betrekking tot de wijze waarop bepaalde gegevens dienen te worden gerapporteerd.

Ter wille van de duidelijkheid verdient het aanbeveling te verwijzen naar de betrokken verordening waaraan uitvoering wordt gegeven.

Artikel 34 (tweede maal)

10. Het tweede artikel 34 van het voorontwerp moet worden vernummerd tot artikel 35.

Artikel 38

11.1. Indien het verwarmings- en koelingsplan niet tijdig en correct wordt opgesteld en goedgekeurd of het ontwerp daarvan niet tijdig aan het VEKA voor beoordeling wordt voorgelegd, vermag het VEKA de gemeente een dwangsom op te leggen van 100 euro per kalenderdag per 10.000 inwoners.

Gevraagd waarom het bedrag van deze dwangsom gedifferentieerd is naargelang het aantal inwoners van de gemeente, stelde de gemachtigde:

“Lokale verwarmings- en koelingsplannen omschrijven het pad naar fossielvrije verwarming en koeling in Vlaanderen. Grotere gemeenten, met meer inwoners, hebben een grotere warmtevraag en een groter potentieel voor collectieve verwarmings- en koelingsprojecten. Voor deze projecten is een lokaal warmteplan essentieel om de energietransitie zo kosten-efficiënt mogelijk uit te voeren. De differentiatie van de dwangsom op basis van het aantal inwoners is objectief en redelijk verantwoord, gelet op de schaal, impact en complexiteit van de verplichting tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen. Dit zorgt er daarnaast voor dat er een proportionele en effectieve druk op gemeenten wordt uitgevoerd om het lokaal verwarmings- en koelingsplan op te maken.”

Hoewel in het licht van die argumentatie een zekere differentiatie tussen gemeenten op grond van hun inwonersaantal redelijk verantwoord lijkt te kunnen worden, rijst de vraag of het opleggen van dergelijke dwangsommen, waarbij geen mogelijkheid bestaat tot het verlagen van het

bedrag¹¹ en zonder te voorzien in een algemeen maximumplafond proportioneel is.¹² Op dit punt dient een voorbehoud te worden gemaakt.

11.2. Het is bovendien onduidelijk of de term “100 per kalenderdag per 10.000 inwoners” moet worden begrepen in de zin dat voor elke volledige cohorte van 10.000 inwoners 100 euro wordt opgelegd, dan wel of dat is per begonnen schijf van 10.000 inwoners. Met andere woorden, kan aan een gemeente met bijvoorbeeld 47.000 inwoners een dwangsom van maximaal 400 dan wel 500 euro worden opgelegd? Dat moet worden verduidelijkt in de tekst.

Artikel 42

12. Overeenkomstig het ontworpen artikel 13.4.20, § 1, tweede lid, van het Energiedecreet bedraagt de administratieve geldboete die het VEKA kan opleggen wegens niet-naleving van de vereisten van artikel 7.10.1 van het Energiedecreet 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen, met een minimum van 5.000 euro en een maximum van 1.000.000 euro.

Gevraagd om de verhouding tussen die bedragen toe te lichten, stelde de gemachtigde:

“Indien een mini-stadsverwarmingssysteem met een klein vermogen, bv. een collectieve warmtepomp van 80 kW verbonden met twee gebouwen a.d.h.v. een warmtenet, niet voldoet aan de eisen die conform ontworpen artikel 7.10.1 van het Energiedecreet aan systemen voor stadsverwarmings- of koeling worden opgelegd, blijft de minimumboete 5.000 euro. Indien een stadsverwarmingssysteem van 800 kW niet voldoet aan de regelgeving wordt de minimumboete pro rata toegepast en berekend als 40.000 euro.”

Dit dient te worden verduidelijkt in de tekst van het voorontwerp.

13.1. In het ontworpen artikel 13.4.20, § 1, vierde lid, van het Energiedecreet wordt de mogelijkheid voor het VEKA gecreëerd om, bij het verstrijken van de nieuw verleende termijn om aan de eisen gesteld krachtens artikel 7.10.1 te voldoen, een “nieuwe” dwangsom op te leggen. De gemachtigde bevestigde dat het woord “nieuwe” dient te worden geschrapt.

Daarmee kan worden ingestemd.

¹¹ Zo wordt de volledige afwezigheid van een verwarmings- en koelingsplan gelijkgesteld aan een verwarmings- en koelingsplan dat minimale onjuistheden vertoont. In dit laatste geval zal het VEKA wel steeds kunnen beslissen geen dwangsom op te leggen.

¹² Stel dat een centrumstad 100.000 inwoners heeft. De dwangsom die de stad zou moeten betalen indien zij in gebreke blijft om het verwarmings- en koelingsplan op te stellen, bedraagt bijgevolg 1000 euro per kalenderdag, zonder maximumplafond, zodat die na een jaar al zou oplopen tot 365.000 euro. Vergelijk met het generieke maximum in artikel 13.3.2, tweede lid, van het Energiedecreet (dwangsom van 250 tot 250.000 euro per kalenderdag, die in totaal niet hoger mag zijn dan 5.000.000 euro of 3% van de omzet van de betrokken overtreder op de Vlaamse energiemarkt tijdens het afgelopen boekjaar).

13.2. Het voorbehoud met betrekking tot de evenredigheid van het niet voorzien van een maximumplafond voor de dwangsommen in opmerking 11.1 geldt eveneens voor wat betreft het niet-geplafondeerde bedrag van de dwangsom van 500 euro per MW bruto thermisch vermogen per kalenderdag

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Pierre LEFRANC